

ARTYKUŁY. *IUS VALACHICUM*

TRANSMISSIONALES IN CAUSA POSSESSIONIS RESINAR CONTRA LIBERAM REGIAMQUE CIVITATEM CIBINIENSEM.

A UNIQUE DOCUMENTARY SOURCE FOR LEARNING ABOUT THE RIGHTS AND CUSTOMS OF THE ROMANIANS (*IUS VALACHICUM*) FROM RĂȘINARI (TRANSYLVANIA) IN THE 18TH CENTURY

VICTOR V. VIZAUER

Abstract. Through this article, I aim to bring to the attention of those interested an intriguing and significant document, both for the local history of the commune of Rășinari (in Sibiu County, Romania) and for the broader history of Transylvania in the 18th century. Entitled *Transmissionales in causa possessionis Resinar contra Liberam Regiamque Civitatem Cibiniensem*, this unpublished volume of 1,318 pages comprises the documents related to the lawsuit filed by the Romanians (Vlachs) of the village of Rășinari against the Magistrate (Council) of the city of Sibiu, a legal dispute that took place between 1735 and 1784. The reasons behind this lawsuit, initiated by the people of Rășinari, were the repeated violations of their ancient rights by the Saxon mayors of Sibiu and the abuses committed by them. The records of this lengthy trial, which ultimately concluded in favor of the inhabitants of Rășinari, reveal valuable information regarding, among other things, the customary law of the Romanians (*Ius Valachicum*) living in Rășinari and in other neighboring localities throughout the 18th century.

Author: Victor V. Vizauer, The Romanian Academy, *George Barițiu* History Institute, Cluj-Napoca, Romania, victor.vizauer@acad-cj.ro, **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0002-0814-1505>

Keywords: Transylvania, Rășinari, Sibiu, 18th Century, *Ius Valachicum*, *Transmissionales*

Balcanica Posnaniensia. Acta et studia, XXXII, Poznań 2025, Wydawnictwo Wydziału Historii UAM, pp. 329–350, ISBN 978-83-67284-72-1, ISSN 0239-4278. English text the summary in English

<https://doi.org/10.14746/bp.2025.32.17>

INTRODUCTION

In 1906, the Romanian historian Nicolae Iorga noted in a volume of documents that in 1735, the people of Rășinari¹ had initiated a lawsuit against the Magistrate (Council) of Sibiu regarding certain village boundaries, a lawsuit that was still ongoing in 1776.² However, the disputes between the people of Sibiu and Rășinari were much older, and the legal confrontations only concluded in 1784.

More than a century later, in 2017, a substantial manuscript volume was identified in the Church Museum at the Episcopal House in Rășinari. With its 1318 pages, it provided detailed insights into the trial referenced by Nicolae Iorga. The legal documents included not only records issued by various courts and institutions, but also witness testimonies, several older documents used to support the rights of the people of Rășinari – some of which had a questionable authenticity – and a census of the village of Rășinari spanning over 30 years (1754–1784).³

The manuscript is bound in leather; its covers attached to a leather spine are tied by two hemp string ribbons.⁴ The final document in the tome is a *Deliberatum* (Judgment) in the case of the villagers of Rășinari, dated February 5, 1784, bearing the signature of Károly Teleki, the Governor of Transylvania.⁵ A large portion of the text is written in Latin, but a significant number of pages are in Hungarian and German.

¹ Nowadays Rășinari is a commune (large village with pertaining smaller villages) of more than 5000 inhabitants, situated, at the foot of the South Carpathian Mountains, in Sibiu County, Transylvania, Romania.

² N. Iorga, *Scrisori și inscripții ardelene și maramureșene. I. Scrisori din Archiva grecilor Sibiului, din Archiva Protopopiei Neumite a Făgărașului și din alte locuri*, București 1906, p. XXXIII.

³ Ibidem, p. XXXIII; E. Cosma, *Istoricul unei controverse. Cartea Ocolniță din Rășinari (1488) și extrasul actului de danie (1488), originale pierdute și copii târzii sau falsuri de secol XVIII?* [in:] *Patrimoniul istorico-juridic românesc din Mărginimea Sibiului (Rășinari, Săliște)*, ed. E. Cosma, Cluj-Napoca–Găteanu 2020, p. 249–268; T. Onilov, *Documente din Rășinari. Copiile româno-chirilice de secol XVIII ale Cărții Ocolniță (1488) și extrasului actului de danie (1383)* [in:] *Patrimoniul istorico-juridic românesc din Mărginimea Sibiului (Rășinari, Săliște)*, ed. E. Cosma Cluj-Napoca–Găteanu 2020, p. 269–284; idem, *Documente din Rășinari. Copiile româno-chirilice de secol XVIII ale Cărții Ocolniță (1488) și extrasului actului de danie (1383)*, “Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu din Cluj-Napoca” 2020, vol. 59, no. 1, p. 273–286; V. Rus, *Documente din Rășinari (sec. XIV–XVIII). Traducerea în latină (după 1761) a Cărții Ocolniță (1488) și a extrasului actului de danie (1383)* [in:] *Patrimoniul istorico-juridic românesc din Mărginimea Sibiului (Rășinari, Săliște)*, ed. E. Cosma, Cluj-Napoca–Găteanu 2020, p. 285–395; idem, *Documente din Rășinari (sec. XIV–XVIII). Traducerea în latină (după 1761) a Cărții Ocolniță (1488) și a extrasului actului de danie (1383)*, “Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu din Cluj-Napoca” 2020, vol. 59, no. 1, p. 287–383.

⁴ E. Cosma, *Procese în cauza Posesiunii satului Rășinari contra magistrului orașului Sibiu (1735–1784)*, “Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu din Cluj-Napoca” 2020, vol. 59, no. 1, p. 241–253; V. Rus, E. Cosma, *Transmissionales in causa Possessionis Resinar contra Liberam Regiamque Civitatem Cibiniensem 1784. Documentar*, “Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu din Cluj-Napoca” 2020, vol. 59, no. 1, p. 385–430.

⁵ Ibidem, p. 386.

The title of the “collection” of legal documents regarding the trial between the people of Rășinari and those of Sibiu was inscribed on the outer cover. However, the first part of the title deteriorated over time. Professor and Latinist Vasile Rus recently recovered it, based on a document held at the State Archives in Sibiu, which had been cited multiple times by Victor Păcală in his monograph on the village of Rășinari.⁶ The full title of the manuscript volume is as follows: *Transmissionales in causa possessionis Resinar contra Lib[eram] Reg[iam]que Civitatem Cibiniensem intuitu Subsecutorum partim Aggraviorum, partim vero Praetensae Proprietatis Fundi Mota Emanatae 1784.*⁷

It is also important to note that, at the time of its discovery in 2017, in the Church Museum at the Episcopal House of Rășinari, the *Transmissionales* volume was still unpublished.

The previously unknown manuscript determined the conclusion of a ten-year (2017–2027) protocol of research and scientific collaboration between the *George Barițiu* Institute of History of the Romanian Academy, Cluj Branch, on one side, and the Orthodox Parish of Rășinari and the Rășinari Commune Town Hall, on the other. As a result of this collaboration agreement, the processing of the document – including its transcription, translation, and critical editing – began in February 2018 at the *George Barițiu* Institute of History, with the aim of publishing it.⁸

As previously mentioned, the trial documents were written in Latin, Hungarian, and German. Therefore, the Latin section was assigned to Professor Vasile Rus, the German pages to Ela Cosma,⁹ and the Hungarian section to the author of this material.

In this article, I will refer only to the texts written in Hungarian, which amount to a total of 507 pages. These do not form a unified body but are found in various parts of the volume. So far, a substantial number of pages of the Hungarian text have been transcribed, and in parallel, their translation into Romanian has begun. The most compact Hungarian text consists of the testimonies of 135 witnesses recorded between June 28 and July 23, 1738. The hearing of witnesses was organized by the Transylvanian Gubernium from Sibiu in Cisnădie, Cisnădioara, in the city of Sibiu, in Orlat, Cristian, Șelimbăr, Amlaș, and in the villages of Mărginimea Sibiului: Gura Râului, Săliște, Sibiel, Vale, Cacova, Săcel, and Rășinari.¹⁰

The 1738 witness hearings concerned the legal status of the village of Rășinari, to which the questions presented in Hungarian refer. The testimonies of the interrogated witnesses were aimed to determine what rights the inhabitants of Rășinari held, since

⁶ V. Păcală, *Monografia satului Rășinari*, Sibiu 1915.

⁷ V. Rus, E. Cosma, *Transmissionales*, p. 387, footnote no. 2.

⁸ Ibidem, p. 385.

⁹ Ela Cosma is the scientific Researcher at the Romanian Academy, *George Barițiu* History Institute, Cluj-Napoca, Romania.

¹⁰ E. Cosma, *Din practicile juridice de la Rășinari: „Jus Valachicum” în două ascultări de martori (1738 și 1776–1777)* [in:] *Patrimoniul istorico-juridic românesc din Mărginimea Sibiului (Rășinari, Săliște)*, Cluj-Napoca–Găteanu 2020, p. 485–494.

when they had enjoyed these rights, and approximately when their rights had been violated, leading to the lawsuit initiated in 1735 between the residents of Rășinari and the Magistrate of the city of Sibiu. From among these Hungarian-language pages, I have selected only a few, as the information provided by the witnesses is often repetitive. Therefore, the pages reproduced in the Annex clearly contain the relevant information, which I will further highlight and analyse.

For this article, I have selected 30 folios from the unpublished Rășinari manuscript, specifically folios 291–319 and 334–337. These contain the 14 questions addressed to the witnesses, followed by the depositions of 13 of them. Among the selected witnesses, there were most likely Romanians, Hungarians, and Saxons. Their ethnicity is not explicitly stated, but it can be inferred from their names, for example: Franciscus Hendel, Petrus Schmidt – Saxons; Michael Szabo¹¹ – Hungarian; Opra Avram – Romanian. Regarding their social status, most of them were simple peasants, while others held higher positions, such as village judges, supervisors, village administrators (*villicus*; *villicus*, *villici* – farm overseer, estate manager),¹² or even chief judges (*Iudex Primarius*).

It is also worth mentioning that the way the Hungarian text is written – its sentence structure and punctuation – follows the established model of Latin texts, with very long sentences, and verbs placed at the end of the sentence, etc. My colleagues, E. Cosma and V. Rus, agree to my assertion that *Transmissionales* is a real linguistic treasure of the 18th-century Hungarian language.

WHY IS THE MANUSCRIPT IMPORTANT?

Regarding the content of *Transmissionales*, one may legitimately ask: why are the depositions of the inhabitants of Mărginimea Sibiului so important? Their testimonies matter because they refer to the rights that the inhabitants from Rășinari had held since ancient times (*ab antiquo*), which of these rights were violated by the Saxons of Sibiu (more precisely by the city's mayors, known as *consules Cybiniensis*), how these rights were disregarded, and what response the people of Rășinari had against this abuses.

Additionally to the legal aspects referring to the trial proceedings, appeals to higher courts, etc., there are other relevant aspects that emerge from the witnesses' testimonies, which I wish to mention below, as the document is undoubtedly of great interest to those studying legal history.

¹¹ In Hungarian *szabó* means "tailor".

¹² A. Bartal, *Glossarium Mediae et Infimae Latinitatis Regni Hungariae*. Jussu et Auxiliis Academiae Litterarum Hungariae. Budapestini, Sumptibus Societatis Frankliniae, MCMI, p. 698; *Glosar de termeni și expresii din documentele latine privind Istoria Medie a României*, București 1965, p. 199–200.

1. The information about the antiquity of Rășinari and the presence of Romanians in the area is important. Two key aspects are constantly repeated by the witnesses: that the village is several centuries old and that the Romanians settled there before the founding of the city of Sibiu, meaning before the colonization of the Saxons in the region. Moreover, no one prevented the Romanians from settling in the place where the commune of Rășinari is located today.
2. The origin of the name of the village Rășinari is clarified by witnesses, who derive it from *rășină* (in Romanian; referred to as *szurok* in the document, in Hungarian; *resin*, in English), which the inhabitants used to collect and sell.
3. The economic occupations and customs of the inhabitants of Rășinari, as well as the benefits drawn by the Austrian Treasury (*Aerarium*) from them. The testimonies state that, in times of peace, the Romanians from Rășinari would cross the mountains into Wallachia to graze their animals, primarily sheep, but also cattle. The Treasury benefited from transhumance, as the villagers paid the *tricesima* (a tax amounting to one-thirtieth)¹³ both upon departure and return with their herds. This tax was estimated at several thousand – probably florins, as the currency is not specified – per year.

An interesting and perhaps amusing custom is recorded on page 317 of the manuscript. When the villagers from Rășinari borrowed money or bought wine from the inhabitants of neighboring villages, they did not repay the debt in cash but instead provided drinks to their creditors equal to the value of the debt. One of the witnesses even states that for this reason he had drunk in Rășinari many times. Half-jokingly, perhaps this is one of the reasons why the right of selling alcoholic drinks and keeping pubs open (*educillum*) was so important to the Romanians from Rășinari!

4. Further social-economic and onomastic information is provided by Transmissionales. Among the trial documents concerning the village of Rășinari, there is the census taken a decade and a half after the first hearing of witnesses in 1738. From the census which began in 1754–1755 we learn about the names used by the village inhabitants, the approximate number of family members, and the properties they owned.

I analyzed the anthroponyms of the inhabitants recorded in the first year of the census (1754–1755) and I found that the ten most common given (first, baptismal) names were: Bucur (56), Coman (37), Manea (36), Oprea (27), Șerban (24), Stan (20), Radu (17), Aleman (14), Petru (12), and Ioan (11).

¹³ The *tricesima* (thirtieth tax) was the duty imposed on traded goods, representing the amount paid for a specific quantity of a given item or the total value of the goods owned by a merchant. From the beginning of the 15th century, *tricesima* generally referred to the customs duty levied at the country's borders; S. Zsolt, *A baricsi és köpelni harmincadok a 16. század elején*, "Századok" 2006, no. 140, p. 815–882, here p. 815–816; idem, *Tarifa tricesimală a Transilvaniei din 1634*, "Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane Gheorghe Șincai Târgu Mureș" 2008, vol. 11, p. 221–251, here p. 221.

The most common family names were: Albu/Albul¹⁴ (14), Dragoj/Dregoj (10), Minye (8), Munteanul¹⁵ (7), Borchin/Borchine (6), Bratul (6), Dankes (6), Fleischin/Fleitchin (6), and Mutz (6).¹⁶

5. The demographic aspects are not without importance too. Most witnesses were elderly men, generally over 60 years old, some of them being about 100 years old, as their ages were specified immediately after their names. The demographic information opens the way for further research into topics such as longevity, health, and nutrition, especially since, in recent years, there has been a growing interest in these subjects – not only from researchers in this fields but also from non-specialists, people simply looking for a longer and healthier life.
6. The language of the document is an important and intriguing element. From this perspective, the document is very important for linguists too.

Numerous Latin terms are used, as well as Romanian or German words, some of them being adapted with Hungarian endings. Here are some examples: *ab antiquo* = since ancient times; *annuatim* = annually; *arcealták* = stopped, prevented; *berbecs* = ram; *circiter* = approximately; *Constitutiojok* = their constitution (in the text: *Constitutiojok szerént* = according to their constitution); *Consuetudojok* = their customs; *decidálták* = they decided, ruled; *esztena* = sheepfold; *gaudeálnak* = they enjoy (*Aminémü jurisdictioval gaud-eálnak...* = what kind of jurisdiction they enjoyed); *jugum* = yoke (*ollyan jugum alat* = under a certain type of yoke); *jurisdiktiojok* = their jurisdiction; *Pascuatio* = grazing; *Praedecessorok* = predecessors, ancestors; *Saeculumok* = centuries; *sopiálták* = they punished (*Törvényesen sopiálták* = they punished according to the law; *sopio, sopis* = to induce sleep, to lose consciousness due to shock); *40 viratus* = the 40 men (elders of a village).

IUS VALACHICUM:

RIGHTS AND CUSTOMS OF THE ROMANIANS FROM RĂȘINARI

Several aspects of *Ius Valachicum* regarding the rights and customs of the Romanians from Rășinari are to be highlighted in the following. From the witnesses' testimonies we can deduce the most important rights enjoyed by the villagers of Rășinari since ancient times (*ab antiquo*), specifically from the time of their settle-

¹⁴ In Romanian *Albu*, *Albul* mean "White, the White One".

¹⁵ In Romanian, *Munteanul* means "from Muntenia" (Wallachia was also called Muntenia), or "from the Mountains" (in Romanian: *munte* – mountain).

¹⁶ V. Vizauer, *Antroponimia românilor din conscripția de la Rășinari (1754–1755)* [in:] *Patrimoniul istorico-juridic românesc din Mărginimea Sibiului (Rășinari, Săliște)*, ed. E. Cosma, Cluj-Napoca–Gatineau 2020, p. 409–421.

ment in the area. They had a judge, jurors, and 40 men (elders and wise men) who managed the village, just as in other localities in the region. These local authorities handled minor legal disputes among the inhabitants, but if a ruling or decision of the village judgement seat from Rășinari (*judicatus pagi Resinar*) was not accepted, an appeal could be made to the Magistrate of Sibiu. Furthermore, after delivering a judgment, these village authorities had the power to impose fines on the guilty party. More serious cases, namely those exceeding the value of 1 florin, were judged directly by the Sibiu Magistrate.

A special right concerned the peaceful use of mountains, forests, and waters, as well as the village boundaries and the possession of distinct pieces of land. The village of Rășinari also had the right to operate taverns and to sell alcoholic beverages, and testimonies reveal that this was considered a very important right. Most likely this right was intertwined with the personal needs of the villagers (weddings, funerals), while also generating a significant income. Another crucial right for the inhabitants of Rășinari was free shepherding in their own surrounding mountains. They also had certain, but limited obligations towards the city of Sibiu, which are not specified in the Hungarian text.

A frequently mentioned fact is that the inhabitants of Rășinari were and had never been serfs (*iobaggiones*). They only provided limited services to the city of Sibiu and never paid any taxes excepting than the tithe (the tenth part), the tax to His Majesty the Emperor, and the thirtieth (*tricesima*). According to testimonies recorded in *Transmissionales* the inhabitants of Rășinari had enjoyed these rights before the time of mayor (*consul*) Szász János (Johannes Sachs) from Sibiu and before the period of the Kuruc uprisings (*Kurutz világ előtt*, p. 299).¹⁷ Johannes Sachs (Johann Zabanius) von Harteneck (1664–1703) is considered one of the most important Saxon dignitaries, not only in his capacities as *Comes Saxonum* (1691–1703) and *consul* of the city of Sibiu (1695–1700), but also as a member of the Saxon delegation to the Transylvanian Diet. His harsh measures favoring the Saxons determined his political enemies to have him beheaded in the public square of Sibiu, on December 5, 1703 (at the age of 39 years).¹⁸

The rights listed above and others were either violated or altered to the detriment of the people of Rășinari by the mayors of Sibiu, beginning with the aforementioned Johannes Sachs. The free shepherding right was disregarded by imposing an additional tax on this activity and by limiting it to specific grazing areas.

¹⁷ *Kuruc*, *kurucok* in Hungarian; “Kuruc” “Kurucs” in English. This was the name given to the fighters (and their followers) from the territory of Hungary and northwestern Transylvania, who rose up against the Habsburgs between 1671 and 1711. The culmination of these uprisings was between the years 1703 and 1711 under the leadership of Francis Rákóczi II, Prince of Transylvania; *Kuruc rising*, <https://www.britannica.com/topic/Kuruc-rising> [accessed: 19.03.2025].

¹⁸ *Biographisches Lexikon zur Geschichte Südosteuropas. Zabanius Johann*, <https://www.biolex.ios-regensburg.de/BioLexViewview.php?ID=1884> [accessed: 11.07.2025]; *Deutsche Biographie. Sachs von Harteneck*, <https://www.deutsche-biographie.de/sfz64594.html#adbcontent> [accessed: 11.07.2025].

The rights of the locals to sell alcoholic beverages and to keep pubs open were completely revoked, as control over this trade was taken over by the mayor of Sibiu. From that moment on, the inhabitants of Rășinari were forbidden to buy wine or other beverages from outside the village and were forced to purchase them exclusively from the village tavern, which became the mayor's property.

In the oak forests where the people of Sibiu fattened their pigs, both the 40 elders and the Romanian priests from Rășinari had been previously allowed to bring their pigs, but this right was also taken away (p. 337).

The villagers of Rășinari were forced to take over services they had not performed previously, which is why they constantly emphasized the fact that they had never before held the status of serfs.

A new abuse asserted by the city of Sibiu, concerning the boundaries between Rășinari and Sibiu and the ownership of land, was also reported by witnesses in 1738. By order of the mayor, the hay from hayfields that had previously belonged to the villagers of Rășinari was mowed and taken to Sibiu. Likewise, the hay that had already been cut, but not yet transported by the inhabitants from Rășinari, was also taken to the city.

Another violation of old agreements and rulings was related to the sheep tax (*Quinquagesima*).¹⁹ The testimonies of the witnesses indicate that this tax had increased over the past decades. Initially, one ram (in the document: *Berbecs*,²⁰ p. 335, from Romanian: *berbec* / *berbeci*) and one wheel of cheese were paid per sheepfold (*esztena*, also from Romanian: *stână*). However, the people of Sibiu began demanding two rams and two wheels of cheese per sheepfold. In recent years (according to the testimony of Petru Magyém, p. 335), the Saxon mayor even imposed an additional tax of 10 florins per sheepfold for grazing.

In May 1548 (since 1541, Transylvania had become an autonomous principality under Ottoman suzerainty), the country's Assembly established the manner and amount of the *Quinquagesima* tax. Thus, in Article XII of the document issued on May 24 (*Modus Exactionis Quinquagesimae*), the following decrees were made known: for every 25 sheep, one ewe with a lamb was paid; for 50 sheep, one ewe with a lamb and one young sheep (*miora* – young ewe, in Romanian: *mioară*; in other copies of the document the term *melliora* is used, meaning an ewe capable of giving birth to lambs); for 100 sheep, two ewes with lambs and one young ewe were required. If someone owned fewer than 25 sheep, they paid 2 denarii per sheep. If the number of sheep exceeded 25, 50, 75, or 100, but did not reach the next threshold, 2 denarii were

¹⁹ *Quinquagesima* – *quinquagesima ovium* or *quinquagesima Valachorum* – was, since the 14th century, the tax collected in kind from Romanian sheep breeders, in particular, and initially consisted of the collection of one sheep with a lamb out of every fifty sheep. In the 16th–18th centuries, this tax was also known as *census Valachorum* or *oláh adó* (in Hungarian, meaning “The Romanian Tax”); Al. Doboși, *Datul oilor (Quinquagesima ovium). Un capitol din istoria economică a românilor din Transilvania*, vol. 28, București 1937, p. 3–4; I. A. Pop, *Datul oilor din Țara Hațegului în veacul al XV-lea și la începutul veacului al XVI-lea*, “Sargeția” 1982–1983, vol. 16–17, p. 287–294, here p. 287.

²⁰ *Berbex* means *űrű*, *berbécs* in Hungarian (A. Bartal, *Glossarium*, p. 74), in English “castrated ram, wether”.

paid per extra sheep. The knezes and priests of the Vlachs, as well as the freemen (*ibertine*) who performed military service for their lords, were exempt from this tax.²¹ A document issued seven years earlier (1541) informs us that the people of Rășinari were already paying the *Quinquagesima* tax to the city of Sibiu.²²

Therefore, it can be noticed that, for a long time, the *Quinquagesima ovium* tax remained at an acceptable level of one ram and one wheel of cheese per sheepfold, without specifying the size of a sheepfold. According to the witnesses the later *Quinquagesima* increase significantly, even doubling in the last decades before the moment when the village of Rășinari initiated its legal action against the Magistrate of Sibiu. The inhabitants of Rășinari initially resisted these violations both verbally and through actions, refusing to pay the new taxes. This led to the arrest and imprisonment in Sibiu of some of the village elders until the rest of the people complied with the Saxons' claim and paid the tax demanded by the city mayors (p. 304).

As a preliminary conclusion, I would like to emphasize once again that the volume *Transmissionales*, containing the documents related to the trial between the inhabitants of Rășinari and the Magistrate of Sibiu, conducted between 1735 and 1784, represents an invaluable source for a better understanding of the socio-economic realities, rights, and customs of the Romanians from Mărginimea Sibiului. It also reflects the changes that occurred over time, due to the violation or even abolition of some of the rights and freedoms which the pastoral village of Rășinari had previously enjoyed. Concomitantly, new and burdensome obligations were imposed to the Romanian inhabitants.

ANNEX

Transmissionales in causa possessionis Resinar contra Liberam Regiamque Civitatem Cibiniensem intuitu Subsecutorum partim Aggraviorum, partim vero Praetensae Proprietatis Fundi Mota Emanatae 1784

[291] *Utrum autem Nobis exhibitum erat tale:*

- 1°: Tudgyaé a Tanu Nyilván, es bizonyosan, régi szava hihető öreg emberektől, Traditiokbol, urbariumokbol, városoknak Prothocolumiból olvastaé és hallottaé, hogy Nemes Fejérvármegyeben Szeben Székben, Resinár nevü Olah falu mikor és mi formában épült, mi keppen ülték meg azon helyyet? és elsőbben a Szászok ülteke meg azon helyyet, vagy pedig az mostani Resinári Oláhoknak az elejék?

²¹ *Monumenta Comitalia Regni Transylvaniae*, ed. Szilágyi Sándor, vol. 1 (1540–1556), Budapest 1876, doc. XV, p. 238–241 (articles VIII and XII); *Documente privitoare la Istoria Românilor*, vol. 2, part 4 (1531–1552), București 1894, doc. CCLVII, p. 421–423 (articles VIII and XII). See also Al. Dobosi, *Datul oilor*, p. 22–23. For the words *miora* and *melliora* see A. Bartal, *Glossarium*, p. 422.

²² *Documente privitoare la Istoria Românilor*, doc. CLIII, p. 283.

- 2do: Tudgyae a tanu, és hallottaé, hogy miolta azon falu oda telepedett, az otta saeculumok follytak el?
- 3^{tio}: A meg telepedések után acceáltaé valaki őket, hogy oda ne rallyanak avagy ellenben meg allapodást határoknak bírását, Erdőknek, Hovasoknak, vizeknek, mezőknek, éléseket meg engedték sött [292] különös Határtis Saeculumokig birtak volna?
- 4to: Tudgyae a Tanu és Hallottaé város Könyveiből, vagy egyéb Litteralékból olvastaé, hogy az említett Resinár nevű falu minémű Jurisdictio alatt volt? mint több Székbéli faluk Biro eskütték, és a 40. = viratus voltak közötték, kiknek igazgatások alatt a közöttök emergalt Casusokat azon Birák igazították, a vétkeket megis büntettek, salva Appellatione, és magok régi Consuetudojók usussok szerint /: melyről a Város Könyvében írás volna :/ Saeculumokig éltenek?
- 5to: Tudgyae a Tanu, és Hallottaé, hogy azon Resinár nevű falu ab antique promiscue birt havasokat, Erdőköt, legelő helyeket, és azókról az Ország Adóján, és rendes Dezmán kívül adtunake egyeb Tributumot valaha, vagy azon legeltetéstől valaki arcéalta őket?
- 6to: Tudgyaé és hallottaé a tanu, hogy ab antiquo a korcsoma a meg nevezett Resinár nevű falu lett volna Boroknak és egyeb italoknak szabados be vitele, korcsomaroltatása, magok szükségekre lakadalmi, Halotti czeremoniakra szabados be hozása, költsége lett volna saeculumokig, és hogy erről a veres könyben írás volna?
- 7mo: Tudgyaé a Tanu nyilván és bizonyosan, hogy a Resinari falusiakat [293] Saeculumoktól fogva usual Jurisdictiojokban Praerogativájokban, Határbéli Beneficiumban, nem régen kik turbáltak, minden Jurisdictiot kerekből kik vették ki, régi Consuetudojokban usussokban kik turbálták, és minden Beneficiumból kik priválták, és mind ezekért a meg irt Resinári lakosoknak következik rómlások, pusztulások?
- 8vo: Tudgyaé a Tanu nyilván és bizonyosan, és hallottaé nevezetesen, hogy a korcsomabéli Beneficiumát egészen el vették volna a Resinariaknak, és kik vették el? valóé az hogy senkinék se maga Házi szükségére, se lakadalmi és Halotti Czeremoniakra, bort be vinni nem volna szabad; hanem bort a korcsomaról ejtelenként kellene fizetni, a korcsomából való Proventust kik percipiállyák, hova szokták erogalni, s mi némű Publikumra, vagy Privatumra fordítani?
- 9°: Ennek előtte bizonyos idővel kik ki nevével, s ki által, kínáltattak vagy kínálták a Resinariakat, hogy csak hadgyak le azon falusiak a korcsomabéli praetensiojokat inkább a korcsomanak félit a falunak engedik? [294]
- 10°: Tudgyaé a tanu, lattaé hallottaé, hogy amberi emlékezettől fogva a Resinári Havasokon, az közonséges es szabad Pascuatio a Resináriaknak usussokban lett volna, és most vadnaké usussában, ha nem vadnak ki tiltotta ki, a Resinariakat azon Havasokból, ki által, és mennyi ideje? hát most veszneké a Havasi Pascuatioért valami Taxát, s kik vésznék, s mennyit circiter imortal az

Pascuationis Taxa, vagy Arenda, consensualtanaké az incolák, és engedtenek a tilalomnak, vagy pedig ellent mondtak, és Taxát fizetni nem akartak, az olyanokkal tudni illik: a kik kenénykedtenek az öreg emberek közül miképpén bantak?

- 11mo: Tudgyaé, lattaé, hallottaé a Tanu, hogy a Resináriaknak eleitől fogva birattatott mezejeiket kik, és mikor foglalták el, és attanaké valamélly summa Pénzt erette egészen, vagy csak valamélly resziért, és mellyik résziért, és nem regen a Resináriak készen feltakart Szénajakot, s. buzajokat kik vitették el?
- 12mo: Tudgyaé a Tanu nyilván és bizonyosan, hogy a Resináriaknak eleitől [295] fogván birattatott, s. rájuk maradt Jussok szerént való makkos erdejeket birták volna? s. most birják a Resinariak azon Makk termő Erdőket, hanem birják, kik priválták azokat azon makkos erdőtől, és vésznéké valami Taxát a makkért, kik veésznek, és mennyit?
- 13^{tio}: Tudgyaé a Tanu vagy hallottaé, hogy a Resinari lakosok, Felséges Urunk szolgáltyán Ország Adóján, közönséges Serviczen, Dezmán kívül az eő Felsége Aerariumának prosperálnának valamit, és mennyit?
- 14to: Tudgyaé a Tanu asztis, hogy a Resinariak valaha Jobbagy képpen szolgáltak volna, és olyan Jugum alatt lettenek volna, mint most vadnak, vagy mint más székbéli Emberek, úgy tartattak, és Constitutiojuk szerént, igazgattattanak volna, és olyan kemény szolgálat alatt nem lettenek volna, mint most vadnak, s. mi képpen öregbedett szolgáltyok?

Cum omnibus congruis circumstantiis mit tud, ért vagy hallott a tanu Istenihéz való kötelességire igazán mongya meg. [296]

Nomina Testium eorundemque Fassiones

- 1^{mus}: Testis Circumspectus Georgius Brassai Villicus Annorum circiter 51. Ad 1^{mum}: & 2^{dum}: A régi öreg emberektől hallottam, hogy egy néhány Száz Esztendőkkél ennek előtte az Utrumban említett Resinár nevű Falu azon helyre építettén, a hol most fekszik, az mostani ott lakó Oláh Incoláknak az Praedecessorok telepedtenék meg, hallottam beszélni, az Öregeket, hogy minek előtte ülték volna azon Resinári helyét az Olahok, a mint hogy a mi falunkis meg az előtt építettett: Ad 3^{tium}: En a Regiektől úgy hallottam, hogy a Resinári meg telepedett Incolákat senki nem arcealta, hogy oda ne telepedgyenek, sőt különös határoknak birtokában, Erdőknek, Havasoknak, vizeknek élésiben lenni hallottam s. magamis gyermekségemben értem, hanem nem régen vettem észre, hogy őket haborgatni kezdetek a Szebeni Urak, és hogy a havasokért olly Taxát kívánnának, akit ez előtt nem exigáltak. Ad 4^{tum}: [297] Azt en úgy hallottam, hogy Resinárnak hozzánk hasonló, Jurisdictionok volt, tudni illik Birajok, Eskütyök, és 40. = Viratus is volt, kikis a közöttük emergált Causákat Törvényesen elis igazítottak, most miképpen observaltatik nem tudom. Ad 5^{tum}: 6^{tum}: & 7^{mum}: nihil. Ad 8^{vum}: Szász Janos Ideitől fogva, tudni illik en miolta fel nevedtem, úgy értém, hogy a Szebeni Polgár Mes-

ter Urak tartották a korcsomát, ki számára legyen a Proventus? azt én nem tudom, való pedig az hogy senkinekis maga Italára bort be vinni Resinárra nem szabad. Ad 9^{num}: nihil. Ad 10^{num}: A mint fellyebbis emlékezém nem sok ideje, hallom, hogy a Szebeni Urak az Havasokról Taxát nagyobbat kérnék a Resinariakból, mint az előtt a Pascuatioért fizettenék, de előttis minémű Taxat fizettek? én aszt nem tudom. Ad 11um: Tudom aszt bizonyosan hogy a Szebeni Urak a mult Esztendőben felés fél takart szénájakat, vitettek el azon helyről a Resináriaknak, a mellyet az én emlekezetemre örökre bekeségesen birták tudni illik a Füresz malmon fellyül lévő helyről. Ad 12^{num}: nihil. Ad 13^{tium}: bizonyos, az [298] hogy a Dézmán, és az eő felsége rendes Adóján kívül, a Resinari lakosok az eő Felsége Aerariumának, igen sokat használnak, mivel ők annuatim, a mint hogy Határok bőveén nincsen, Marhájokat legeltetni békeséges Üdőben az Oláh Országra szoktak be hajtani, s. viszontag visszahajtani, és mind be menet, s. mind ki jövet, Harminczadott fizetnék, a mellyis kétség kívül egy néhány ezererekre extendálódik. Ad 14^{tum}: nihil.

2^{dus}: Testis Circumspectus Franciscus Hendel Annorum 73.

3^{tius}: Testis Circumspectus Michaël Szabo Annorum circiter 74. Ad 1^{num} & 2^{dum}: Ugy hallottuk, s. ugyis értük, hogy Resinar nevű faluban Örökre Oláhok laktanak, a mint hogy laknakis, miolta pedig oda telepedtenék az Olahok, annak lehet egy néhány száz esztendeje. Ad 3^{tium}: Ugy értük a Régiéktőlis hallottuk, hogy a Resinariak ab antiquo ottan bekeségesen laktak, és őket senki nem arcealta hogy ne lakjanak ottan, sőt a mint miis kölönös Határt birunk, úgy ökis régenten birtanak, birniis hallottuk a Régiéktől; nem [299] külömben Erdöknék, Mezőknék, Vizeknék békeséges biradalmában lenni értük és hallottuk, most miképpen birják mi nem igen experiáltuk, mivel öreg emberek lévén nem menyünk Resinárra. Ad 4^{tum}: Ugy értük régentén, ugyis hallottuk a Régiéktől, hogy a Resinariaknak volt ollyas Jurisdictionok, mint más Szék-béli faluknak, tudni illik birájok, Esküttyei, 40. Viratuszi, mellyek a közötték emergált causákat, salva manente Appellatione decidálták, és Törvényesen sopiálták, mostis ugy hiszszük a szerént vagyon közöttek a rend tartás. Ad 5um: Az bizonyosan tudgyuk, s. ugy értettük a Regiektőlis, hogy a melly Havasokat, Erdöket, Legelő helylyekét birt Resinár, azokról soha az Ország rendes Adaján, és szokott Dezmán kívül semmi Taxat nem adtanak valami fajton, vagy a félén kívül, most pedig ugy halljuk, hogy három vagy négy esztendőktől fogva, az Ur Szebeni Polgar Mester Uram bizonyos szumma Pénzst exigalna rajtok, a holott soha őket régenbén a mint a Regiektőlis hallottuk arra nem kényszerítették, s. nemis tilalmazták a Pascualistól. Ad 6^{tum}: mi aszt bizonyosan tudgyuk, hogy Szász Janos Ideje előtt, vagyis Kurutzi világ előtt a Resinári korcsoma a Falué [300] vala, s. a Falunak fructificalt, s. azomban Temetésekre, Lakadalmakra, s. magok italokra, a Resinariak hordoval vihettek bort be szabadosan, arra nem emlekezünk hogy ki vette vala ki kezekből a korcsomát a Résinariaknak, de a tájban esett mikor Szász

János élt. Ad 8^{vum}: Ugy haljuk, hogy a Resinári korcsomát, az ur Szebeni Polgár Mester Uram folytattya, ugy hiszük hogy maga teszi el a Proventustis, melly onnan proveniál, ugy hallyuk, most senkinek se lakadalmi, se temetési Czeremoniákra nem szabad bort be vinni, hanem a kinék szükséges ejtelenként kell vinni a Polgár Mester Uram korcsomajáról. Ad 9^{num}: 10^{num}: 11^{num} & 12^{num}: Nihil ad 13^{tium}: Az bizonyos, hogy a Dézmán, és az eő Felsége rendes Adaján kívül a Resinári lakosok az eő Felsége Aerariumanak igen sokat használnak mivel eők anuatim mivel hogy hatasok bővön nincsen, Marhajokot legeltetni bekeséges Üdőben az Oláh Országra szoktak be hajtani, es mind be menét, s. mind ki jövőt Harminczadott fizetnek, a melly kétttség kívül egy néhány ezerekre extendalodik. Ad 14^{tum}: Bizonyosan tudgyuk, hogy Régenten a Resináriak Jobbagy képpen nem szolgáltanak, hanem valami kevés szolgálattal [301] voltak a Városra, de nem olyan nagy mértékben mind most, a mint hallyuk, hogy minden színű dolgára Polgár Mester Uram hajtattya őket, régentén csak ugy voltak, mint más székbéli emberek, s. nem voltak olyan nagy iga alatt, mint most vadnak.

4^{tus}: Testis Circumspectus Franciscus Buser Annorum circiter 66. Ad 1^{num}: Mi képpén épült légyen az Utrumban említett Resinár névű Falu? nem tudom, s. nem hallottam, de ellenben hallottam a Regiektől, hogy Resinár még minnek előtte Nagy Szeben építettett volna, meg az előtt szállották, és ültek volna meg az Olahok azon helyyet, a hol most Resinár fekszik, nem pedig a Szászok, de én eszt csak hallomasból tudom mondani. Ad 2^{dum}: Hallottam pedig, hogy annak vagyon egy néhány száz Esztendeje, hogy Resinár oda telepedett, az hol most fekszik. Ad 3^{tium}: Soha se a Regiektől nem hallottam, se nem értem, hogy a Resinári lakosokat meg telepedések után valaki arceálta, vagy turbálta volna, sőt ellenben meg allapodásokat Havasoknak, Erdőknék, vizeknek, és különös Hataroknak, bekeséges birasában, usussában, hallottam, és értem őket (mig [302] nem régen haborgatni kezdék, mind addig) mellynek alkalmatosságával Saeculumok folytanak el. Ad 4^{tum}: Aszt ugy tudom, ugy értem, ugy hallottamis a régi öreg Emberektől, hogy Resinár nevű falunak volt olyan Jurisdictioja, mint akar melly Szeben Széki faluknak, tudni illik Birájok, Polgárog, es Öregek lévén, a közötték emergált approbb Causákat magok között decidálták, salva tamen appellatione, quad minores Casus megis bűntették, a kivétett nagyobb dolgok iránt valo Criminális Causákat, ugy értem, hogy Szebenben ventillálták s. decidáltakis, magok fellyebb irt usussokot pedig a Resinariak régi időktől fogva observálták, ugy hallottam és rénd szerént értemis. Ad 5^{tum}: En gyakorta szoktam a Resináriaktól gypjat venni, s. tudom bizonosan, ugyis hallottam, hogy ab antiquo a melly havasokat, es legelő helyyekét birtanak a Resináriak, azokról az Ország Adaján, es rendes Dézmán kívül, és valami Berbécs, és Sajtokon kívül soha semmi Pénzbéli Tributumot, vagy Taxát nem fizették, őket pedig senki sem arceálta [303] a pascuatiotól, se pedig nem turbálta a Havasoknak birodalmában. Ad 6^{tum} et 8^{vum}: Miólta

Szász Janos élt, azolta tudom, hogy a Resinári korszoma mind a Polgár Mester Uraké és senkinek nem szabad a Resinariak közül, se temetésre, se pedig lakadalomra, se maga italára bort be vinni Resinárra, hanem ejtelenként a Polgár Mester Uram korszomájáról kell vinnie; hallottam allyan forman hogy régentén a falué lett volna a korszoma, s. mind bór be vitele, mind költése szabad lett volna, de bizonyost nem tudok felölle szollani, a korszomabéli Proventus pedig csak Szebeni Polgár Mester Uramnak, tulajdon maga különös személynek úgy hiszem, hogy a korszomaroson kívül abból más nem participál, Ad 7^{mum} & 9^{num}: Nihil Ad 10^{mum}: A mint fellyebbis mondám az mélyly Resinari Havasokon szabad Pascuatiojók volt, ab antique a Resinariaknak most olyan pacificum Dominiumaban nem vadnak, se nem usualhattyák, mivel ennek előtte három vagy négy esztendőkkkel, úgy hallottam, hogy ki tiltotta volna őket Szebeni Polgár Mester Uram a Havason lévő szabad Pascuatiojokrol, úgy hogy ha bizonyos Pénzbéli Taxát [304] a Pascuatioért nem adnának, különben a Pascuatit meg nem engedie nékiek, de a Resináriak annak nem engedelmeskedték, sött opponálták magokat és Taxát fizetni nem akartak azon oppositiojokért a Resináriaknak, neméllyeket Polgár Mester Uram az Öregek közül meg fogatott, és a Tömlöztbenis vettetett.

Ad 11^{mum}: Egyebet nem tudok mondani, hanem aszt bizonyosan, hogy az el mult esztendőben a Resináriaknak készen fel takart praeter propter hatvan szeker egyben gyűjtött szenájokatt Polgár Mester Uram vitette el nem egyebbekon, hanem hogy azon széna retért annuatim szoktak volt bizonyos Pénst fizetni a Resináriak Polgár Mester Uramnak, és tavaly nem praestaltak, azért vitette volna el. Ad 12^{mum}: Nihil Ad 13^{tium}: Bizonyos az hogy a Dézmán, és az eő Felsége rendes Adaján kívül az eő Felsége Aerariumanak igen sokat prosperálnak, mivel ők annualium (szük hatarak lévén) marhajokat legeltetni békeséges Űdőben az Oláh Országra szokták be hajtani, viszont vissza hajtani és mind menet, s. mind jövőt feles Harminczadot fizetnek, a mellyis Kétség [305] kívül, egy néhány ezerekre extendalódik. Ad 14^{tum}: En nem hallotam soha, hogy jobbagy képpen szolgálták volna a Resináriak, hanem mint más Székbéli Emberek úgy observaltattak, az én értemre ugyan valami kevés szolgálatott proestáltak Szebeni Polgár Mester Uramnak, mint miis proestalunk, a Városhoz, de úgy bizony nem szolgáltak, mind szolgáltattya őket az Ur Polgár Mester Uram.

5^{tus}: Testis Circumspectus Joannes Hendel Annorum 76. Ad 1^{mum}: & 2^{dum}: En régi Ember vagyok, de én soha aszt nem ertem, hogy Resinaron Szászok laktanak volna, hanem öröкке Oláhok laktanak, és ugyis hallottam a Régiektől, hogy leg előbbenis ennek előtte egy néhány Saeculummal Oláhok telepedtek volt azon helyre, hol most Résinár fekszik, mint hogy Hegyek között telepedtek volt még, és imide amoda szürköt vittének el adni, arról nevezték volt az Falutis Resinárnak, a Szurokról. Ad 3^{tium}: Soha nem hallottam, hogy a Resináriakat, valakik arceálták volna, hogy ottan, a hol most vadnak, meg ne telepedgyenek,

hanem békeséggel laktanak ottan. Ad 4^{tum}: Aminémü Jurisdictionioval gaudeálnak, más Szeben Széki Regius Funduson lévő Faluk, Resinártis [306] azzal hallottam és tudom is gaudealni, mivel nekik Birójók, Esküttyei és 40-Viratussi lévén a közöttük emergált kisebb meritumu Causakot közöttük igazították el, és ezen emlékezetemre, megis szoktak egy forintik a ki meg érdemlette büntetni, de a nagyobb meritumu Causakot a szebeni Magistratus ventilálta, és determinálta. Ad 5^{tum}: en ugy értem, és ugyis hallottam, hogy a melly Havasokat, és legelő helyeket, birnak a Resinári Oláhok, azokról ők semmi Pénzbéli Tributumot nem adtak az Ország Adóján, és rendes Dezmán kívül, a felett minden esztenaról Berbécsot, és sajtot proestaltak, és mind ezeket annuatim proestaltván senki őket nem arcealta, hogy marhajokat in Pascuationis locis ne jártassák. Ad 6^{tum}: 7^{tum}: 8^{tum}: 9^{tum}: 10^{tum}: & 11^{tum}: nihil ad 12^{tum}: En ugy értem, hogy mikor a Resináriak Erdéjéken mak termett, s. v. sertéseket hizlaltak, Polgár Mester Uramis oda hajtatta sertéseit, és meg hizlaltatta, de aszt ellenben nem hallottam soha, hogy valaha valami Mak bért exigaltanak volna a Resinári Incolakon in Glandinationis Taxam, [307] most miképpen vagy on dolgoz, a makkos Erdők iránt, fizetneké valami mak bért vagy nem? nem tudom. Ad 13^{tum}: Aszt tudom hogy az eő Felsége Adaján, rendes Dézmán, és közönséges Serviczen kívül használnak a Resináriak sokat az eő Felsége Aerariumának, mivel sok es gyakor rendben szoktak Havasalföldben be menni, és onnat marhakót ki hajtani, és mindenkor a rendes Harminczadótt meg fizetni. Ad 14^{tum}: Nihil.

6^{tus}: Testis Circumspectus Joannes Bibél, Annorum circiter 60. Ad 1^{tum}: & 2^{tum}: Az Edes Atyámtól is ugy hallottam, hogy Résinár nevű Faluban soha Szaszok nem laktanak, hanem örökké Oláhok, magamis ugy értem, de mennyi ideje hogy oda telepedenek?, nem tudom, mert az régi dolog. Ad 3^{tum}: Ugy értettem másoktól is, és magamis ugy értem, hogy a Resinariak a hol most laknak, ottan bekeségesen laktanak, soha sem hallottam, hogy őket valaki haborgatta volna, hogy ott ne lakjanak, vagy oda ne telepedgyenék sött Havasoknak, Erdőknek, vizeknék, Mezőknék, bekeséges birasában voltak az én emlekezetemre, [308] hanem egy vagy két Esztendeje, hogy bajok lén nékiek. Ad 4^{tum}: En ugy hallottam a Regiektől is, és magamis ugy értem, hogy az Utrumban fel tett Resinár nevű Falunak olyan jurisdictionja volt, mint más Szeben Széki Falunak, s. olyan ususa tudni illik voltanak Resináron, Biro, és Esküdtek, ugy 40. Viratus, és hami ollyas Causák adtak elő magokat salva Appellatione ad Inclytum Magistratum permanente, magok decidalták, egy szoval: ollyan Usussok volt, mint mi nekünk. Ad 5^{tum}: 6^{tum}: 7^{tum}: 8^{tum}: 9^{tum}: 10^{tum}: 11^{tum}: 12^{tum}: & 13^{tum}: Nihil. Ad 14^{tum}: Bizonyosan tudom mondani, hogy a Resinariak soha az én emlékezetemré ennék előtte Jobbagy képpen nem szolgáltak, hanem mint más Székbéli Faluk, úgy observaltattak, és mint mi is, némellykor egy egy embert küldötenék a Szebeni Polgár Mester Uraknak, de a mint most hallom, hogy Százával mennek a dologra, ugy soha a Resinariak nem mentenek.

7^{mus}: Testis Circumspectus Petrus Schmidt Annorum circiter 62. Ad 1^{mum}: 2^{dum}: & 3^{tium}: Miolta én emlékezem, úgy tudom, hogy Resinaron örökre Oláhok laktanak, és soha [309] ottan Szászokat lakni nem értem, se pedig nem hallottam, hogy senki őket onnan turbálta volna és az Mezeieknek Havasoknak, s. vizeknek birásában s. elésében turbálta volna. Ad 4^{tum}: 5^{tum}: 6^{tum}: 7^{mum}: 8^{vum}: 9^{num}: 10^{mum}: 11^{mum}: & 12^{mum}: Nihil. Ad 13^{tium}: Aszt tudom bizonyosan hogy a Resinári lakosok az Ország Adaján s. rendes Dézmán s. egyéb szolgáltatokon kívül az eő Felsége Camerájának prosperálnak, mivel ők jární szoktak az Oláh Országra és Harminczadott fizetnék, de mennyit? én nem tudom. Ad 14^{tum}: Soha sém tudom, hogy a Resinariak Jobbágy képpen szolgáltanak volna valakinék, hanem mint más Szében Székbéli Emberek úgy observaltattanak mint miis, most pedig mi képpen szolgálnak? nem todom.

8us: Testis Circumspectus Christianus Uzel Annorum 69. Ad 1^{mum}: & 3^{tium}: úgy értem és az Atyámtólis úgy hallottam, hogy Resináron mint Oláhok laktanak, és nem Szászok, soha sem hallottam, hogy valaha tilalmazták volna a Resinariakat, hogy ott ne lakjanak, se pedig hogy Erdőket, Havasokat, ne birjanak, hanem mind békéségben voltak, [310] három esztendeje pedig circiter, hogy haborgattatni kezdettek a Szebeni Uraktól. Ad 4^{tum}: En úgy értem, és a régi szava hihető Emberektőlis úgy hallottam, hogy hasonló Jurisdictioja lett volna Resinariaknakis, mint más Szeben Székbéli Faluknak, és mint a mi Falunknakis vagy, ottanis voltak Birak, Esküttek, es 40. Öreg Emberek, kikis a közöttek emergált Causákat az approbb momentumi dologban, mint itt a mi Falunkbanis decidálták, és ha kinek nem teczett Szebenben appellálta. Ad 5^{tum}: 6^{tum}: & 7^{mum}: nihil. Ad 8^{vum}: Bizonyos az, hogy senkinekis a Resinariak közül nem szabad maga szükségére bort bé vinni Resinárra, hanem csak az Ur Szebeni Polgár Mester Uram korcsomájáról kupán ként fizetni, az előtt mint volt közöttek a korcsoma dolga? nem tudom. Ad 9^{num}: 10^{mum}: 11^{mum}: & 12^{mum}: Nihil. Ad 13^{tium}: uti proxime praecedens 7^{mus} Testis.

Praemissi octo Fatentes sunt Incolae et Inhabitatores praefate Possessionis Nagy-Disznod, in Sede Saxonicali Cibiniensi existentis habitae residentes et commorantes, Die Ultima Mensis Junii Anni [311] praemissi, cum praeinsertis Majestatis Vestrae Sacratissimae Litteris Compulsoriis, in et ad Possessionem Kis-Disznod in praefata Sede Saxonicali Cibiniensi existentem habitam, consequenterque Domum Circumspecti Joannis Haann Villici Jurati praefatae Possessionis Kis-Disznod accessimus, ibique Insquisitionem nostram serie subsequenti continuavimus.

9us: Testis Circumspectus Michaël Klosz, Judex Primarius Annorum circiter 63. Ad 1^{mum}: & 2^{dum}: Az én Atyám ennek előtte hét esztendeje meg hala 84 esztendőskorában hallottam mint az Atyámról mint más régi szava hihető Emberektől, magamis úgy értem, hogy az Utrumban fel tett Resinár nevű Faluban örökre Oláhok laktanak, és soha ottan Szászok nem laktak, mikor telepedtek légyen oda az Oláhok azt en nem todom, de bizonyos az, hogy régen ülték meg

azon helyet. Ad 3^{tum}: Se az Atyámtól, se más régi Emberektől nem hallotam, se nem érttem, hogy soha senki a Resináriakat arcealta volna, hogy vagy oda ne telepedgyenek, vagy ottan ne lakjanak, a hol most fekszik a falu, sőt én békeségben, és csendeségben értem őket, [312] mint hogy szomszédok vagyunk, tudom hogy különös Hataroknak, vizeknék és legelő helyeknek, bekeséges biradalmában voltak az előtt arról tudom mondani, hogy a mi marhaink az eő Hatarakon sokszor legeltetettek, ezeket a régi Öregektől is per traditiones így hallottam. Ad 4^{tum}: Azt bizonyosan tudom, s. az Edes Atyámtól is hallotam, hogy Resinárnak hasonló Jurisdictioja volt mint más Szeben Székbéli Faluknak, és mint nekünk is, mivel ottan örökre Biro volt, az úgy ottan, mint én itten első Biro vagyok, nem különben volt, és voltak eskütték, és 40. Öregek, a kik miképpen mi is szoktunk, az approbb dolgokban igazítást tenni, ökis úgy tettek Törvényt és egy forintig meg is büntették a ki meg érdemlette; a nagyobb Causak pedig a Szebeni Magistratus, és Polgár Mester Urak előtt agitáltattak, és sopiáltattak. Ad 5^{tum}: Tudom azt bizonyosan mondani, hogy Iffiu Legeny koromban értem, hogy az melly Erdőket, és Havasokat, s. legelő Helyeket birnak a Resináriak, az ök legelő helyeken, és Esztenájakon egész Nyaradcsaka (mig az Hatarunk meg szabadult) a mi [313] Lovaink a Resináriak marhajokkal, és nyajjaival jártanak, és legeltetettek, de mi bizony legeltetésért soha egy Pénszt sem adtunk senkinek, noha feles Lovaink jártak ottan Falusiakal, annál inkább magokat a Resináriakat nem hallottam, hogy valamit a Pascuatioért és az Havasokért fizetnek volna valakinek, mert ketség kívül annyi lovat nekünk sem engedtenek volna ottan járni, meg emlékezem arrais, hogy egykor aratának idején a Medvék a Resináriak Esztenajokra menvén, nagy károkat tettek vala a Lovainkban, és akkor az Emberek el hagyván az aratást, a mezőről menének fel a Resinári Havasra, az Atyám, pedig Szebenből jöven, öis felment vala, és úgy hajták le a Lovakat, annak utanna más esztendőben ismét fel hajtottuk. Ad 6^{tum}: Azt bizonyosan tudom mondani, hogy Resináron mikor en Iffiu valék akar mellyik Embernék szabad volt korcsomát tartani, a kitől lehetett maga számára, töllünk szabadoson vitt, és vett bort, egy szoval a Falué volt a korcsoma, még arrais emlékezem, hogy egy Resinári Ember az Atyámtól egy Hordo bort vett vala, és [314] hét Esztendeig ött forintot meg nem veheték a bor árrából, annak utanna a Resinári Júgye, vagy Biro előtt meg pörlök őket, és egyéb képpen meg nem fizethetvén, S.V. egy veress szörű sertést vévénk el tölle. Ad 7^{mum}: Nihil. Ad 8^{vum}: Azt bizonyosan tudom, hogy a Resináriaktól a korcsomabéli Beneficium egészen el vétetett s. az Ur Polgár Mester Uramé a korcsoma, és a Falusiaknak (a Papokon kívül) senkinek is a maga italára sem szabad bort be vinni Resinárra, hanem kupánként kell venni, és fizetni az Polgár Mester Uram korcsomájáról. Ad 9^{num}: Nihil. Ad 10^{mum}: A mint fellyebbis mondám a Resináriak az Havasoknak, és közönséges Pascuatioknak szabados birtókában voltak, de miolta Nagy Disznodra jártattuk s. marháinkat legeltetni, én nem tudom ki kezdette őket Taxara huzni, és haborgatni. Ad 11^{mum}: Azt

tudom, hogy Tavallyi Esztendőben a mint a Resinári fűrésznél által megyen az ut, és annak ellenibe erre jö egy vápa, vagyis árkotska, azon alol mellyet Mártinnak hinak az én emlékezetemre a Resináriak kaszáltak, és szantották s. Tavaszal vetették, ide jövőn egy Szebeni Varos szolgaja, és töllünk számos szekerekét kérvén felés fel takart [315] szénajokót, és Tavasi Gabonajokat, vivék el Szebenben a Resináriaknak, azon helytet pedig a mellyet fellyebb meg nevezék, én ugyan örökke a Resináriak kezénél értem, de azt nem tudom az eő Határok volté, vagy Szebeni Határ. Ad 12^{mum}: Nihil. Ad 13^{tium}: Azt bizonyosan tudom, hogy a Resináriak familiástol szoktak be menni az Oláh Országban, vagy Havasálföldében kereskedni, feles Juhokat, S. V. sertéseket, s. marhakat bé, és ki hajtani, csak egy familiais százával, kikis mindenkor sok Harminczadokat fizetnék; s. az innét bizonyos, hogy az eő felsége Adaján, és a rendes Dézmán kívül, az ő Felsége Camarájának sokat hasnálnak. Ad 14^{tum}: Bizonyosan tudom azt hogy, a Resinariak soha Jobbagy képpen nem szolgaltanak senkitis, hanem mint mi, vagy más Szeben Székbéli Emberek ugy observaltattak, s. olyan Constitutioval éltek, de a mint most szolgálnak, ugy nem szolgáltak. Caeterum nihil.

10^{mus}. Testis Circumspectus Joannes Rudolphus Annorum. 70.

11^{mus}. Testis Circumspectus Gregorius Gréger, Annorum. 79. Ad 1^{mum} & 2^{dum}: Az edgyikünknek, ugy mint Gregorius [316] Grégernek az Attya volt száz Esztendős, a Nagy Attya több száz Esztendősnél, mind azoktól, mind pedig más régi Öreg Emberektől hallottuk, hogy régenten azon helytet, a melly az kérdésben forog, az Olahok ültek meg, a szüle Atyáinkról való traditio közöttünk, és ugys értük, és soha ottan Szaszok nem laktanak, hanem mind ez mai napig Oláhok, hogy pedig Résinár ott fekszik, annak vagyon egy néhány száz Esztendeje, a mint a közönséges Traditioik tartják közöttünk. Ad 3^{tium}: Soha se az Regiektől, se az Atyáinktól nem hallotuk, se pedig mi sem értük, hogy valaki a Resináriakat tilalmazta volna, hogy oda ne telepedgyenek, és ott ne lakjanak, hanem elenben békeségben lenni ertük ökét, vizeknek, Havasoknak, s. Erdőknék bekeséges biradalmában. Ad 4^{tum}: Örökke ugy értük, és hallottuk hogy Resinárnak olyan Jurisdictioja vólt, mint éppen nekünk, és más Székbéli Faluknak, és mindenben olyan Szokasok, tudni illik vólt mindenkor közöttök Biro, Esküttek és 40. Öregek, a kikis Törvényt szoktak közöttök szolgáltatni a kisebb dolgokban, Salva Appellatione ad Magistratum Cibiensem. Ad 5^{tum}: Mi azt bizonyosan tudgyuk, hogy ennek előtte a Nagy-Disznod Határra s. Havasokra kezdtük volna az marháinkat jártatni, annak előtte mi minden nyáron [317] az Resinari Esztenákon, és az Resinariak marhaival jártattuk lovainkat, de soha senkinek a Pascuatioért semmit sem adtunk, s. a Resináriakat sem hallottuk, hogy adtanak volna, valami Tributumót az Adon és a Dézmán kívül, s. az Attyainktólis ugy ertettük, hogy nem adtanak, és soha sem ertettük, hogy valaki a Resinariakat a közönséges Havasokon valo Pascuatitól arceálta volna. Ad 6^{tum}: Azt bizonyosan tudgyuk, hogy Resináron a korcsoma a Resináriaké vólt, s. bi-

zonyosan mondhattuk, hogy innét a Resinariak sok bort Hordokkal vittek számokra, s. minden Embernek szabad volt a korcsomároltatás és igen gyakorta történt, hogy egészen meg nem fizették a hordo bornak az arrát, hanem hol egy forintal, hol ött, hát, vagy négy fustákkal adossa maradtak a Resinariak a mi Atyainknak, kikis által mentek Resinára az Oláhokhoz, hogy az bornak az arrát meg vegyék, de különben meg nem vehettek, hanem (mint hogy a Resinariak olyan Részeges Emberek voltak) az adossoknak az hazoknál, s. korcsomajokon addig ittak az Attyaink az Resinari adosokkal, a míg egyik sem maradt a másiknak ados, és úgy jöttek vissza a Resinári korcsomákról. [318] Az Öreg Atyainktól, s. nagy Attyainktól is úgy hallottuk, hogy örökre, a Resináriaké volt a korcsoma, és szabados volt akár mellyik Incolanak. Ad 7^{mum}: Nihil. Ad 8^{vum}: Ugy hallottuk most a Szebeni Polgár Mester Uré volna a Resinari korcsoma, és el vétetett volna a Falutól, és hogy senkinek is a Falusiak közül szabad nem volna a maga számára bort be vinni, hanem a Papoknak, ők magok mondják ugyan hogy szabad volna, de bizonyosan nem tudjuk, miképpen vagyunk dolgok az iránt. Ad 9^{num}: Nihil. Ad 10^{mum}: Pariter nihil. Ad 11^{mum}: Azt bizonyosan tudjuk, hogy Tavallyi Esztendőben Szebenből egy Város szolgáját vagy Darabontot ide küldenek feles szekerekét innét el hajtván, és a Resinariaknak sok szenajokót, és Tavasz Gabonájokat Szebenben az Urak be vitettek, Martsin nevű hellgyről, melly vagy a Resinári fűresznél által menő uton alól, és az fűresz malommal, majd által ellemben erre jövő árkon áll, mellyet örökre úgy értünk, hogy a Resinariak birták, kaszáltak, és szántották, ismét azon Martsin nevű helyen áll vagy az also malmon áll egy darab kaszálo hely Szeben felé, mellyet úgy értünk, hogy mikor meg kaszálták a Resináriak, az harmadát Szebenben mindenkor elvették. Ad 12^{mum}: Nihil. Ad 13^{tium}: uti proximae praecedens Testis. Ad 14^{tium}: Soha emlékezetet nem hallottunk arról, hogy a Resinári lakosok Jobbágy képpen szolgáltanak volna valakinék, hanem [319] mint más Szeben Székbéli Emberek úgy observáltatván, mint mi is egyszer mászor dolgozókat adtunk, úgy ökis adtanak, de nem Jobbágy képpen, most bizony való az, hogy nehéz az szolgálatyok. (...)

[334] (...) 21us: Testis Libertinus Opra Avram Annorum circiter 60.

22^{dus}: Testis Libertinus Petru Magyém Annorum circiter 60. Ad 1^{mum}: & 2^{dum}: Mi úgy értük, és Atyáinktól, s. Nagz Atyáinktól is úgy hallottuk, hogy Resinár nevű Falut elsőben is Oláhok ülték meg, és Oláhok laktanak mind e mai napig ottan, és se egyszer, se másszor Szászokat ott lakni nem értünk, se pedig az régi Öreg emberektől nem hallottunk beszélni, azt is hallottuk a regiektől, hogy a kérdésben forgo Resinár nevű Falú még Szeben Varossa előtt telepedett volna oda, a hol most vagy. Ad 3^{tium}: Oda való telepedések után a Resinariaknak, a hol mostanis laknak, sem a mi időnkben, vagy más régi Öreg Emberektől (holott az edgyikünknek, úgy mint Opre Avramnak az Attya egy néhány esztendőkkél, ennek előtte holt még ki is 112. esztendő Öreg Ember volt) nem hallottuk, hogy valaki őket az oda való telepedéstől arceálta és tiltotta volna, sem

pedig Határoknak, Erdőknék, Vizéknék, legelő helyeknek szabados bírásában haborgatta volna, sőt bekeségesen hallottuk, és értük őket régenten élni és ab antiquo különös határtis birni. Ad 4^{tum}: per omnia uti proxime praecedentes 19us & 20^{mus} [335] Testes. Ad 5^{tum}: & 10^{mum}: Ugy értük, s. bizonyosan tudgyuk mondani, hogy a Resináriak ab antiquo a melly Havasokat, Legelő helyeket, Erdőkét birtanak, régen semminémű Taxát, se egyeb Tributumot, a rendes Adon, és Dézmán kívül nem adtanak, hanem annak utánna a Polgár Mester Urak kezdének venni, egy egy Esztenáról egy egy Berbecset, és Sajtot, annak utánna két ket Berbecset, s. ket két Sajtot. Azt el hagyák, hanem most négy esztendeje circiter, hogy az Ur Polgár Mester Uram kezde töllök kérni, minden esztenáról a Pascuatioért tiz tiz forintokat, de annak nem akarának engedelmeskedni, hanem ellenne mondtuk a Resináriak, mellyért az Ur Polgár Mester Uram meg fogatott közüllök, tudni illik a Resináriak közül sok Öregekét, és mind addig a Tömlözben tartott, mig meg fizettek a Pénzbeli Taxát. Ad 6^{tum} & 8^{vum}: Bizonyosan tudgyuk azt, hogy a Resináriaknak szabad vala a korcsomárolás, a kitől lehetett, hogy bórt vegyen maga számára, szabad volt hogy bórt árullyon, szabad volt Hordokkal bórt bé vinni a Faluban lakadalmi, halotti Czeremoniákra és egyeb szükségekre, hire sem volt, hogy valaki őket tilalmazta volna, hanem a mint emlékezünk Szász János tiltá meg Resináron a korcsomásolást, és maga számára foglalá el a Resináriaktól, annak utánna mind a Szebeni Polgár Mester Urak küldöt[336]tek oda a korcsomára bórt, s. magok korcsomároltatnak, de hova költik a korcsomából emergált Proventust? nem tudgyuk, most pedig tellyességgel senkinekis semminémű solemnitásra nem szabad a Resináriak közül bórt be vinni Resinárra, hanem a Szebeni Polgár Mester Ur korcsomájáról kupánként kell vinni ha kinek szüksége leszen. Ad 7^{mum}: Bizonyosan tudgyuk aztis hogy senki más az Resináriakat régen observált, és usuált beneficiumoktól nem priválta, hanem a Polgár Mester Urak priválták, s. bizonyos az hogy a miat szegenyednek a Resináriak, végre rómlások és pusztulásokis következik. Ad 9^{num}: Nihil. Ad 11^{mum}: A mult esztendőben Tavasz aratáskor ide küldé az Ur Polgár Mester Uram, valami Darabantokat, és ki hajtata bennünket a Resinári Határra, azon helylyre, mellyet Martsinnak hinak, a Resinári Fűrész Malomra menő utón alól lévő helylyre, és ottan velünk a mely Gabonájok a Resináriaknak áratlan volt le arattatá, es mind azt, a kit mi aratánk, mind pedig azt a mellyet magok a Resináriak le arattanak vala, sok fel gyűjtött Szénájokkal együtt el vitették Szebenbe, azt mondván hogy Szebeni Határ, de mi örökké a Resináriaknak, bekeséges biradalmában értük azon helylyet, az honnat Szénájokat, és Gabonajokat el vitették a Szebeni Urak. Ad 12^{mum}: [337] Azt tudgyuk bizonyosan, hogy a melly makkos Erdőt Dumbrávnak hívnak, mikor makk termett, s. a Szebeni Urak Sertéseket oda hajtották hizlalni, a Resinari 40. Öregekis egy egy Sertést, és a Papok kettőt kettőt hajtottak oda szabadoson hislalni, annak utánna attolis a Szebeni Polgár Mester Urak priválták, és tiltottak el őket. Ad 13^{tium}: Tudgyuk azt bizonyo-

san, hogy a Resináriak sokat járnak bekéséges időben az Oláh Országgra, feles Juhokat, és Marhájokat teletetésnek okáért Havasalföldében be hajtván, és Tavaszal ismét ki hajtván, és Marhajokkal sokat kereskednek, mind ezekkel pedig az eő Felsége Camarájának nagyon használnak, mivel az eő Felsége Harmincz adgyán, sok Harminczadot fizetnek. Ad 14^{tum}: Azt bizonyosan tudgyuk, hogy soha a Resináriak Jobbágy képpen senkit sem szolgáltak, s. őlán sullyos szolgálat alatt mint most vadnak nem voltak, hanem mint más Szeben Székbéli Falusiak ugy observalttattattak eökis. (...).

REFERENCES

- Archiva Protopopiei Neunite a Făgăraşului şi din alte locuri*, Bucureşti 1906.
- Bartal A., *Glossarium Mediae et Infimae Latinitatis Regni Hungariae*. Jussu et Auxiliis Academiae Litterarum Hungariae. Budapestini, Sumptibus Societatis Franklinae, MCMI.
- Biographisches Lexikon zur Geschichte Südosteuropas*. Zabanius Johann, <https://www.biolex.ios-regensburg.de/BioLexViewview.php?ID=1884> [accessed: 11.07.2025].
- Cosma E., *Din practicile juridice de la Răşinari: "Jus Valachicum" în două ascultări de martori (1738 şi 1776–1777)* [in:] *Patrimoniul istorico-juridic românesc din Mărginimea Sibiului (Răşinari, Sălişte)*, Cluj-Napoca–Gatineau 2020, p. 485–494 [From the legal practices of Răşinari: „Jus Valachicum” in two witness hearings (1738 and 1776–1777) [in:] Romanian historical juridical heritage from Mărginimea Sibiului (Răşinari, Sălişte)].
- Cosma E., *Istoricul unei controverse. Cartea Ocolniţă din Răşinari (1488) şi extrasul actului de danie (1488), originale pierdute şi copii târzii sau falsuri de secol XVIII?* [in:] *Patrimoniul istorico-juridic românesc din Mărginimea Sibiului (Răşinari, Sălişte)*, ed. E. Cosma, Cluj-Napoca–Gatineau 2020, p. 249–268 [The history of a controversy. Cartea Ocolniţă from Răşinari (1488) and the extract of the Deed of Donation (1383), lost originals and late copies, or false documents of the 18th century? [in:] Romanian historical juridical heritage from Mărginimea Sibiului (Răşinari, Sălişte)].
- Cosma E., *Procesele în cauza Posesiunii satului Răşinari contra magistrului oraşului Sibiu (1735–1784)*, „Anuarul Institutului de Istorie George Bariţiu din Cluj-Napoca” 2020, vol. 59, no. 1, p. 241–253.
- Deutsche Biographie. Sachs von Harteneck*, <https://www.deutsche-biographie.de/sfz64594.html#adb-content> [accessed: 11.07.2025].
- Doboşi Al., *Datul oilor (Quinquagesima ovium). Un capitol din istoria economică a românilor din Transilvania*, vol. 28, Bucureşti 1937.
- Documente privitoare la Istoria Românilor*, vol. 2, part 4 (1531–1552), Bucureşti 1894.
- Glosar de termeni şi expresii din documentele latine privind Istoria Medie a României*, Bucureşti 1965.
- Iorga N., *Scrisori şi inscripţii ardeleni şi maramureşene. I. Scrisori din Archiva grecilor Sibiului, din Kuruc rising*, <https://www.britannica.com/topic/Kuruc-rising> [accessed: 19.03.2025].
- Monumenta Comititalia Regni Transylvaniae*, ed. Szilágyi Sándor, vol. 1 (1540–1556), Budapest 1876.
- Onilov T., *Documente din Răşinari. Copiile româno-chirilice de secol XVIII ale Cărţii Ocolniţă (1488) şi extrasului actului de danie (1383)* [in:] *Patrimoniul istorico-juridic românesc din Mărginimea Sibiului (Răşinari, Sălişte)*, ed. E. Cosma Cluj-Napoca–Gatineau 2020, p. 269–284 [Documents from Răşinari. 18th century Romanian-Cyrillic copies of Cartea Ocolniţă (1488) and of the extract from the Deed of Donation (1383) [in:] Romanian historical juridical heritage from Mărginimea Sibiului (Răşinari, Sălişte)].
- Onilov T., *Documente din Răşinari. Copiile româno-chirilice de secol XVIII ale Cărţii Ocolniţă (1488) şi extrasului actului de danie (1383)*, „Anuarul Institutului de Istorie George Bariţiu din Cluj-Napoca” 2020, vol. 59, no. 1, p. 273–286.

- Păcală V., *Monografia satului Rășinari*, Sibiu 1915.
- Pop I. A., *Datul oilor din Țara Hațegului în veacul al XV-lea și la începutul veacului al XVI-lea*, "Sargeția" 1982–1983, vol. 16–17, p. 287–294.
- Rus V., *Documente din Rășinari (sec. XIV–XVIII). Traducerea în latină (după 1761) a Cărții Ocolniță (1488) și a extrasului actului de danie (1383)* [in:] *Patrimoniul istorico-juridic românesc din Mărginimea Sibiului (Rășinari, Săliște)*, ed. E. Cosma, Cluj-Napoca–Gatineau 2020, p. 285–395 [Records from Rășinari (14th–18th centuries). The Latin translation (after 1761) of the Cartea Ocolniță (1488) and of the extract from the Deed of Donation (1383) [in:] Romanian historical juridical heritage from Mărginimea Sibiului (Rășinari, Săliște)].
- Rus V., *Documente din Rășinari (sec. XIV–XVIII). Traducerea în latină (după 1761) a Cărții Ocolniță (1488) și a extrasului actului de danie (1383)*, "Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu din Cluj-Napoca" 2020, vol. 59, no. 1, p. 287–383.
- Rus V., Cosma E., *Transmissionales in causa Possessionis Resinar contra Liberam Regiamque Civitatem Cibiniensem 1784. Documentar*, "Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu din Cluj-Napoca" 2020, vol. 59, no. 1, p. 385–430.
- Simon Zs., *A baricsi és köpelni harmincadok a 16. század elején*, "Századok" 2006, no. 140, p. 815–882.
- Simon Zs., *Tarifa tricesimală a Transilvaniei din 1634*, "Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane Gheorghe Șincai Târgu Mureș" 2008, vol. 11, p. 221–251.
- Vizauer V., *Antroponimia românilor din conscripția de la Rășinari (1754–1755)* [in:] *Patrimoniul istorico-juridic românesc din Mărginimea Sibiului (Rășinari, Săliște)*, ed. E. Cosma, Cluj-Napoca–Gatineau 2020, p. 409–421 [Anthroponymy of Romanians in the Rășinari census (1754–1755) [in:] Romanian historical and legal heritage in the Sibiu region (Rășinari, Săliște)].